

Τάσος Ανθουλιάς

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΥΚΟΝΟΥ

Από τους αρχαίους χρόνους
ως το 2020 μ.Χ.

Η Μύκονος είναι νησί των Κυκλάδων.
Η Μύκονος ήταν από τα πρώτα ελληνικά νησιά
που αναπτύχθηκαν τουριστικά.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2025

Το νησί αποικήθηκε αρχικά από Φοίνικες και Μινωίτες, και στη συνέχεια από τους Ίωνες. Στον όρμο της Φτελιάς, στη βόρεια ακτή του νησιού, πάνω σε χαμηλό λόφο έχει εντοπιστεί οικισμός της νεολιθικής εποχής. Τα παλαιότερα κτίσματα χρονολογήθηκαν στο 5.000 π.Χ. Η θέση κατοικήθηκε για μερικούς αιώνες και αργότερα εγκαταλείφθηκε.

Στην ελληνική μυθολογία, η Μύκονος πήρε το όνομά της από τον πρώτο της ηγεμόνα, τον Μύκονο, που ήταν γιος ή εγγονός του θεού Απόλλωνα. Το νησί λεγόταν επίσης ότι ήταν η τοποθεσία της Γιγαντομαχίας, της μεγάλης μάχης μεταξύ του Δία και των Γιγάντων, όπου ο Ηρακλής σκότωσε τους ανίκητους γίγαντες. Σύμφωνα με τον μύθο, οι μεγάλοι βράχοι σε όλο το νησί λέγεται ότι είναι τα απολιθωμένα πτώματα των γιγάντων.

Οι Μυκόνιοι ανήκαν στη Δηλιακή Συμμαχία, που ιδρύθηκε το 478 π.Χ. μαζί με τις νησιωτικές ελληνικές πόλεις, και κατέβαλαν στους Αθηναίους συμμαχικό φόρο. Λάτρευαν ιδιαίτερα τον Διόνυσο και τη μητέρα του Σεμέλη, τη Δήμητρα (Χλόη) και τον Ποσειδώνα, και προς τιμή τους τελούσαν πανηγυρικές γιορτές με θυσίες κάπρων, αμνών και κριών.

Η Μύκονος κατακτήθηκε από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία μαζί με τα υπόλοιπα νησιά των Κυκλάδων, κατόπιν έγινε επαρχία των Βυζαντινών και διατήρησε τα έθιμα και την Ορθόδοξη θρησκεία τους μέχρι τις αρχές του 13ου αιώνα που κατακτήθηκε από τους Βενετούς.

Μετά την Δ΄ Σταυροφορία (το 1204) οι Σταυροφόροι ξεκίνησαν την κατάκτηση των νησιών του Αιγαίου. Η Τήνος και η Μύκονος κατακτήθηκαν από τους αδελφούς Ανδρέα και Ιερεμία Γκίζι από τη Βενετία. Το 1390 όταν το τελευταίο μέλος του οικογενειακού κλάδου πέθανε κληροδότησε τόσο την Τήνο όσο και τη Μύκονο στη Βενετία. Στη φωτογραφία η λεγόμενη «Μικρή Βενετία» στη Μύκονο.

Το 1537 η Μύκονος δέχτηκε επίθεση από τον Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα, τον ναύαρχο του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς και ένας οθωμανικός στόλος εγκαταστάθηκε στο νησί. Οι Οθωμανοί, υπό την ηγεσία του Καπουντάν Πασά, επέβαλαν ένα σύστημα αυτοδιοίκησης που περιλάμβανε έναν κυβερνήτη και ένα διορισμένο συμβούλιο.

Η Ελληνική Επανάσταση κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ξέσπασε το 1821 και η Μύκονος έπαιξε σημαντικό ρόλο, με επικεφαλής την εθνική ηρώίδα Μαντώ Μαυρογένους. Η Μαυρογένους, μια καλά μορφωμένη αριστοκράτισσα με γνώμονα τις ιδέες του Διαφωτισμού, θυσίασε την περιουσία της οικογένειάς της για την ελληνική υπόθεση. Ένα άγαλμά της βρίσκεται στη μέση της πλατείας Μαντώ Μαυρογένους στην κεντρική πόλη.

Ο Φάρος Αρμενιστής είναι ένα από τα χαρακτηριστικά κτίσματα της Μυκόνου. Βρίσκεται σε ένα λόφο που παλιά ονομαζόταν Βουρβούλακας, δηλαδή βρυκόλακας. Την αφορμή έδωσε ένα ναυάγιο που έγινε την άνοιξη του 1877. Το βρετανικό ατμόπλοιο «Βόλτα» άπλωνε τηλεγραφικό καλώδιο στη θάλασσα και έπλεε στο στενό πέρασμα Τήνου και Μυκόνου που ήταν σκοτεινό και επικρατούσε ομίχλη. Το «Βόλτα» προσέκρουσε στα βράχια και βυθίστηκε αψάνδρο. Μετά το ναυάγιο ο φωτισμός του περάσματος κρίθηκε επιτακτικός. Ο Αρμενιστής της Μυκόνου χτίστηκε το 1890 και εξοπλίστηκε με το πιο σύγχρονο φωτιστικό μηχάνημα εκείνης της εποχής, που είχε εκτεθεί και βραβευτεί ένα χρόνο πριν, στη διεθνή έκθεση του Παρισιού.

Το 1923 μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την ανταλλαγή πληθυσμών, εγκαθίστανται στο νησί οικογένειες Μικρασιατών προσφύγων οι οποίοι εμπλουτίζουν την κοινωνία και τον πολιτισμό του νησιού με νέα στοιχεία όπως την τεχνογνωσία ύφανσης που κατέστησε τη Μύκονο κέντρο υφαντικής.

Το νησί κοσμείται από το Μοναστήρι της «Παναγίας της Τουρλιανής» στην Άνω Μερά, όπου φυλάσσεται η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της Τουρλιανής. Σε όλο το νησί υπάρχουν πάνω από 500 εκκλησίες και ξωκλήσια, «ένα για κάθε μέρα του χρόνου» όπως λένε οι ντόπιοι.

Ο Ναός της Παναγίας Παραπορτιανής βρίσκεται στην πόλη της Μυκόνου. Η κατασκευή αυτής της εκκλησίας άρχισε το 1425 και ολοκληρώθηκε τον 17ο αιώνα. Αυτή η εντυπωσιακή ασβεστωμένη εκκλησία αποτελείται από πέντε χωριστές εκκλησίες που ενώνονται: οι τέσσερις εκκλησίες βρίσκονται στο ισόγειο και αποτελούν τη βάση της πέμπτης εκκλησίας που χτίστηκε πάνω τους.

Το Λαογραφικό Μουσείο της Μυκόνου είναι ένα από τα παλαιότερα σπίτια του νησιού. Φιλοξενεί μια συλλογή από έπιπλα του 19ου αιώνα, κοσμήματα, κεραμικά, κεντήματα, μαρμάρινα γλυπτά, επιτύμβιες στήλες και μια ποικιλία από άλλα μικρά αντικείμενα.

Οι ανεμόμυλοι αποτελούν καθοριστικό χαρακτηριστικό του Μυκονιάτικου τοπίου. Υπάρχουν πολλοί διάσπαρτοι γύρω στο νησί, αλλά οι περισσότεροι είναι συγκεντρωμένοι στην πόλη της Χώρας. Οι περίφημοι «Κάτω Μύλοι» στέκονται στη σειρά σε ένα λόφο με θέα τη θάλασσα για να αξιοποιούν τους δυνατούς βόρειους ανέμους. Καλυμμένοι με ξύλο και άχυρο, οι ανεμόμυλοι χτίστηκαν από τους Ενετούς τον 16ο αιώνα για να αλέθουν αλεύρι και παρέμειναν σε χρήση μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα. Πολλοί έχουν ανακαινιστεί και αποκατασταθεί για να χρησιμεύουν ως κατοικίες σε ντόπιους.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Μυκόνου κτίστηκε το 1902, για να στεγάσει ευρήματα του 5ου αιώνα π.Χ. Το αρχικό νεοκλασικό κτήριο πήρε τη σημερινή «νησιώτικη» μορφή του το 1934, ενώ το 1972 προστέθηκε η μεγάλη ανατολική αίθουσα.

Από τα ευρήματα της Μυκόνου, εντυπωσιάζει ιδιαίτερα ο μεγάλος «Πίθος της Μυκόνου» (πιθαμοφόρας από τηνιακό εργαστήριο, του 7ου π.Χ. αιώνα), με τις πλούσιες ανάγλυφες παραστάσεις του από τον Τρωικό Πόλεμο, καταναεμημένες σε ζώνες. Σε κεντρική σύνθεση παριστάνονται οι Αχαιοί πολεμιστές με τον Δούρειο Ίππο.

Ο Πέτρος ήταν ένας μεγάλος λευκός πελεκάνος. Ήταν η επίσημη μασκότ του νησιού της Μυκόνου. Το 1958 ένας πληγωμένος πελεκάνος βρέθηκε στις ακτές της Μυκόνου από έναν ντόπιο ψαρά. Ο πελεκάνος γαλουχήθηκε και παρέμεινε στο νησί με την υποστήριξη των ντόπιων. Σύντομα υιοθέτησε το όνομα «Πέτρος». Ο Πέτρος σκοτώθηκε από αυτοκίνητο τον Δεκέμβριο του 1985. Στη συνέχεια τρεις νέοι πελεκάνοι εγκαταστάθηκαν γύρω από την πόλη

της Μυκόνου. Σε έναν, τιμητικά, δόθηκε το όνομα «Πέτρος».